

Oslo, 15. oktober 2021

Svar på høring om forslag om forskriftsbestemmelser til gjennomføring av trossamfunnsloven § 6 annet ledd:

Tros- eller livssynssamfunn som tar imot bidrag fra stater som ikke respekterer retten til tros- og livssynsfrihet, kan nektes tilskudd.

Muslimsk Dialognettverk er en dialogbasert paraplyorganisasjon og representerer over 30.000 muslimer på tvers av Norge. Til sammen har vi flere tiårs erfaring innenfor dialog og jobber med å skape en nasjonal arena for dialog og samarbeid mellom muslimske og andre trossamfunn, myndigheter, og det øvrige samfunnet.

Vi takker for invitasjonen til høring og har følgende bemerkninger:

Innledning – Om islamske trossamfunn i Norge

Institusjonaliseringen av islam har foregått siden begynnelsen av 1970-tallet, organisert og drevet innenfor rammen av daværende *Lov om trdomssamfunn og ymisk anna*. Kompensasjon for støtte til Den norske kirke har medført at islamske trossamfunn har vært og er uavhengige av organisasjoner utenfor Norge, og vi ser en positiv utvikling innad i trossamfunnene – i forhold til kvinner i funksjoner og ledelse, forebygging av ekstremisme og radikaliserings, brobyggerfunksjon mellom muslimske innvandrere og norske myndigheter, og aktiviteter som fremmer positiv integrering av barn og unge.

Islamske trossamfunn har også vært aktive i inter-religiøs dialog siden begynnelsen av 1990-tallet. MDN er et aktivt medlem av Samarbeidsrådet for tros- og livssyn (STL) og samarbeider om religionspolitiske saker av felles betydning for alle tros- og livssynssamfunn i Norge, og har deltatt i å takle utfordringer i samarbeid med norske myndigheter og sivilsamfunn, være seg post 22.juli, eller korona-pandemien. Også internasjonalt har islamske organisasjoner i Norge spilt en rolle, som under karikaturstriden i 2006. En delegasjon av muslimer og kristne reiste til Midt-Østen og Pakistan for å fremme og forklare Norges synspunkter, samt ivareta norske økonomiske interesser. Norge var et annerledes-land i en urolig tid, ikke minst på grunn av tilliten og samarbeidet mellom islamske organisasjoner og norske myndigheter. Norge står fremdeles i en slik særstilling i forhold til et stadig mørkere bilde når det gjelder europeiske holdninger til og syn på muslimer, selv om det også her i Norge rapporteres om et økende muslimhat.¹

¹ https://www.hlsenteret.no/aktuelt/nyheter/2017/hl-rapport_29mai-web-%282%29.pdf

MDN har også støttet den nye trossamfunnsloven, og de verdier som blir beskrevet i den, som likestilling og trygge tilbud for barn og unge, og har drevet opplæring av MDNs medlemsmoskeer om prinsipper og rapportering. MDN har gjennomført et forskningsprosjekt om kvinner i funksjon og ledelse i dens medlemsmoskeer som bidrag til en kunnskapsbasert politikk rettet mot trossamfunn.² MDN er også representert i referansegruppen for etterutdanning av religiøse ledere ved Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo, der det ikke minst er blitt argumentert for kvinnelig deltakelse. MDN støtter transparens av og innsyn i trossamfunn, som en del av norske demokratiske spilleregler.

Dette har vært mulig fordi muslimske trossamfunn har følt seg inkludert og MDN har hatt den nødvendige tilliten og jobbet tett sammen med myndigheter for å fremme de gode norske demokratiske verdier.

MDN reagerer sterkt på at forslag til og argumentasjon for bestemmelsene i høringsnotatet tydelig ser ut til å være skreddersydd for islamske trossamfunn. Dette går klart fram av

Historikken som i klartekst angir muslimer som målgruppe:

- Stortingets vedtak om et nytt ledd i trossamfunnslovens § 6, da saken ble behandlet i Stortinget våren 2020, var resultat av en lang prosess som ble innledet i 2010 av tre representanter fra FrP. De fremmet et representantskapsforslag om å ikke tillate politisk eller religiøs aktivitet i Norge som finansieres med kapital med base i totalitære, *islamistiske regimer* som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. De begrunnet forslaget med store demografiske endringer og integreringsutfordringer, at teokratiske og totalitære regimer i Saudi-Arabia og Iran, men også andre land i Midtøsten fremmer radikal islam eller islamisme i og utenfor muslimske land. Videre hevdet de at også i Norge synes nettverk av aktører med mer eller mindre fast organisatorisk tilknytning til eller som ytrer sympati for radikal islam, å være i fremvekst. De knyttet det til påstått spredning av Wahabismen som motytelse for pengegaver. «Denne avarten av islam vil, i forslagsstillernes øyne, være til *hinder for integreringen* av unge mennesker av muslimsk bakgrunn i Norge, og kan føre til at grunnlaget legges for en radikaliserings av *visse muslimske miljøer* som kan utgjøre *en trussel mot nasjonal sikkerhet.*» (MDNs kursiv)
- I 2016 ba Stortinget regjeringen utrede en ordning som gjør at kun stater som praktiserer religionsfrihet tillates å bistå med finansiering av trossamfunn i Norge. Regjeringen anmodes videre om å arbeide for å *tette alle smutthull* i regelverket, herunder bruk av stiftelser.» (Anmodningsvedtak nr. 442) Videre ba Stortinget regjeringen utrede en mulighet for å trekke tilbake økonomisk støtte til trossamfunn som: bl.a. tar imot utenlandsk finansiering fra stater som bryter fundamentale menneskerettigheter. (Anmodningsvedtak nr. 929).
- I 2021 stilte Christian Tybring-Gjedde (FrP) et skriftlig spørsmål til barneministeren om hvorvidt Valutaregisteret kan være et redskap som regjeringen vil benytte for å kontrollere pengeoverføringer fra autoritære stater til trossamfunn i Norge. Han viser til at ifølge den nye trossamfunnsloven kan norske trossamfunn som tar imot finansiering fra «land uten

² <https://muslimskdialog.no/media/2020/07/Rapport-Endring-i-det-Stille-2021.pdf>

trofrihet» - som *Saudi-Arabia, Qatar, Emiratene, Iran og Kuwait* – miste statsstøtten. Han viser til artikler i tabloidavisen Dagbladet og refererer til en ekspert på korrupsjon og hvitvasking som mener at Valutaregisteret kan være et viktig redskap for norske myndigheter i å overvåke forbindelsene mellom norske trossamfunn og autoritære stater i Midtøsten.

Eksempler på rettslige reguleringer av andre europeiske land. Ifølge høringsnotatet har ulike former for regulering knyttet til utenlandsk finansiering vært foreslått i flere europeiske land, primært ut ifra en bekymring for *radikalisering og voldelig ekstremisme*. Dette var også bakgrunnen for at Europarådets parlamentarikerforsamling gav anbefalinger om regulering av *utenlandsk finansiering av islam og muslimske trossamfunn i Europa*. MDN kan forstå bekymringen for voldelig ekstremisme etter en rekke terrorangrep ute i Europa. Men igjen er Norge annerledeslandet. Vi har ingen eksempler på at islamske trossamfunn har blitt radikalisert og fremmer voldelig ekstremisme og at utenlandsk finansiering skulle ha bidratt til noe slikt. Ekstremisme og vold fra muslimer kjennetegnes ved at de har organisert seg eller funnet sted *utenfor* moskeene. Formålet med bestemmelsene må derfor trygt kunne hevdes å ha feil adressat.³ Høringsnotatet kjennetegnes for øvrig av et manglende faktagrunnlag for det påståtte problemet som forskriftsforslaget er ment å løse.

Hensikten med bestemmelsene: På denne bakgrunn ser heller ikke MDN hensikten med bestemmelsene som oppgis å skulle *forebygge* fremvekst i Norge av radikale religiøse og livssynsmessige grupperinger som forfekter intolerante og samfunnsfiendtlige holdninger, uforenlige med grunnleggende menneskerettigheter, og som kan representere en trussel mot den offentlige trygghet og orden, og mot andres rettigheter og friheter. Tvert imot, en slik mistenkeliggjøring av muslimer og islamske trossamfunn vil kunne ødelegge tilliten som er bygget opp gjennom flere tiår mellom islamske trossamfunn og det norske samfunnet. Vurderingen at bestemmelsene formodentlig antas å ha en *avskrekkende virkning* på de aller fleste av «dem», bidrar heller ikke til tillit og gode relasjoner. MDN er også bekymret over om den vanlige muslim i gata, og særlig sårbar ungdom, blir klar over denne mistenkeliggjøringen av muslimer generelt som blir uttrykt av norske myndigheter i dette forslaget. Faren er at bestemmelsene kan få en motsatt effekt.

Om tros- og livssynsfrihet

MDN støtter retten til tros- og livssynsfrihet slik denne retten er utformet i internasjonale konvensjoner, og mener det er selsomt at det ikke er tros- og livssynsfrihet som prinsipp som gjelder, men at den blir brukt selektivt og kreativt som indikator i visse giverland for å begrense den samme retten for islamske trossamfunn i Norge. For det første antar Departementet at *ikke enhver krenkelse av religionsfriheten* bør medføre at trossamfunn ikke skal kunne motta støtte fra den aktuelle staten. Videre uttrykkes det hensyn til kirkesamfunn o.l. med hensyn til trossamfunnenes inntektsmuligheter når det vurderes som at dersom forbud skal omfatte enhver

³ <https://forskning.no/partner-norges-forskningsrad-terrorisme/muslimer-gjor-den-viktigste-jobben-mot-ekstremisme/1232483>
<https://forskning.no/krig-og-fred-religion/fremmedkrigere-rekrutteres-sjelden-i-moskeer/456094>
<https://forskning.no/oslomet-partner-terrorisme/fire-tiltak-for-a-forebygge-radikalisering/1564377>

fysisk og juridisk person i land der staten ikke praktiserer religionsfrihet, vil *trossamfunn i Norge ikke kunne motta økonomiske overføringer fra moderkirker, søsterorganisasjoner* o.l. i disse landene. Det hevdes også at samtlige EU/EØS-stater anses å respektere tros- og livssynsfriheten og bidrag fra disse og dermed faller utenfor trossamfunnsloven § 6.

For det fjerde legges en definisjon av tros- og livssynsfrihet til grunn for forslaget om et nytt tredje ledd i § 11 i trossamfunnsforskriften som stort sett vil gjelde et utvalg av muslimske majoritetsland: *Om staten har tiltrådt FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter eller tatt forbehold mot denne konvensjonens artikkel 18 om rett til tros og livssynsfrihet eller om staten har dødsstraff, fysisk avstraffelse eller fengselsstraff for frafall fra en religion eller for konvertering til en annen religion eller om staten har dødsstraff for blasfemi.*

At myndighetene kan se bort fra at retten til tros- og livssynsfrihet er ufravikelig, og omfatter alle mennesker i alle samfunn, og at ingen skal bli diskriminert eller gjenstand for skadelig praksis på grunn av tro eller livssyn, men bruker denne retten som en indikator for et politisk spill rettet mot islamske trossamfunn i Norge er etisk og moralsk betenkelig. Mistenkeliggjøringen det forelagte forslaget legger opp til har for øvrig ført til at vi har valgt å informere FNs spesialrapportør for tros- og livssynsfrihet.

Konklusjon

- MDN avviser forslag til gjennomføring av bestemmelser i trossamfunnsloven § 6 annet ledd, som vil kunne ha svært uheldige virkninger.
- Forslaget mangler et faktagrunnlag som viser at dette ikke er et reelt problem. Det er ikke et problem generelt for tros- og livssynssamfunn i Norge, herunder islamske trossamfunn.
- MDN ser på dette forslaget med stor bekymring og er overrasket over hvor langt forslaget til forskriften har gått hva gjelder mistenkeliggjøringen av muslimer og islamske trossamfunn i Norge.
- Den foreslåtte bestemmelsen krever kompetanse på tros- og livssynsfrihet både i trossamfunn og i norsk forvaltning som vil gjøre den vanskelig å praktisere.

Med vennlig hilsen

Muslimsk Dialognettverk

Senaid Kobilica

styreleder

/sign/